

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 7. Vtrùm Deus non solùm intellectu creato, sed oculis etiam
corporeis videri possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

putatur ut quatuor; seu potius clara, perspicax, certa, &c. censetur ut quatuor; tamen in esse entis perfecta tantum censetur ut duo.

113 Ex dictis colligitur, cur Deus ab intellectu creato incomprehensibilis sit. Nimirum quia cognitio comprehensiva Dei, præterquam quod Deum ipsum, & vi eius, quidquid ad ipsum pertinet, debet attingere, infinita insuper simpliciter esse debet in esse cognitionis tali infinitudine, qua possit infinite cognoscibilitati Dei proportionari, & adæquari. Constat autem, talem infinitudinem nullatenus posse convenire cognitioni creatæ, sed solum reperiri in diuina; qua sola proinde Deus potest comprehendi à se ipso. Quoniam autem cognitio increata Dei idem realiter est cum diuina substantiâ, nequit non ea esse etiam infinita in genere entis. Quo fit, ut comprehensio Dei tam in esse entis, quam in esse cognitionis necessario cum suo obiecto adæquari debeat; non quidem, quod sit de ratione comprehensionis adæquatio in genere entis cum suo obiecto; sed, quod adæquatio cum Deo in genere cognitionis nulli cognitioni est possibilis; quæ non sit substantialiter idem cum Deo ipso; qualis est cognitio increata: quia nulla cognitio creata potest in genere cognitionis esse ita simpliciter infinita, uti opus est, ut in eo genere adæquetur cum obiecto increato.

114 Rogabit hic aliquis primò, utrum agens intellectuale tam perfectum saltem esse debeat in genere entis, quam obiectum cognoscendum, ut hoc ab illo comprehendere possit. Respondeo, comprehensione supernaturali bene posse agens intellectuale minus perfectum comprehendere obiectum magis perfectum: quia defectus perfectionis talis agentis per elevationem requisitam ad comprehensionem supernaturalem suppleri potest; ita, ut adæquatum principium talis comprehensionis æquè, aut magis perfectum, quam obiectum comprehendendum, euadat. Hoc à nemine, ut reor, negabitur. Difficultas est, si sit sermo de comprehensione ordinis naturalis. Herice, & Arriaga supra putant, æquè saltem perfectum debere esse agens intellectuale, ac obiectum comprehendendum, ut hoc possit naturaliter ab illo comprehendere. Id quod etiam sentit Soar. in loco de Angelis citato supra, & quotquot censent, Angelos tum se ipsos, tum alios inferiores se valere naturaliter comprehendere, non verò itidem superiores. Imò Arriaga in eo ponit proportionem cognitionis cum obiecto ad comprehensionem requisitam, quod cognitio procedat à principio adæquato æquè saltem perfecto, ac est obiectum.

115 Ego verò oppositum sentio cum alijs Doctoribus, qui opinantur, etiam Angelos superiores posse naturaliter ab inferioribus comprehendere. Quod sentit Vazq. ex hypothesi, quod vnus Angelus possit comprehendere alterum; nec reprobatur omnino Soar. Moueor; quia, cum cognitio comprehensiva longè imperfectior esse possit in esse entis obiecto comprehensio, ut constat ex dictis, non est, cur principium eius in esse entis æquè perfectum, ac obiectum, esse debeat, ut satis ex se notum est. Ut enim cognitio in esse entis minus perfecta, quam obiectum, ita potest esse illi proportionata in esse cognitionis, ut eius comprehensio sit, iuxta dicta; sic principium eius in esse entis minus perfectum, quam obiectum, ita potest esse illi in esse cognoscitui proportionatum, ut sit ipsius comprehensiuum.

116 Quam autem malè Arriaga ponat rationem comprehensionis in eo, quod principium cognitionis, & eius obiectum æqualem perfectionem habeant, inde probatur: quia sequeretur, quoties principium cognitionis, & eius obiectum æqualia in perfectione sunt, non posse non cognitionem esse comprehensiuam, quantumuis ea sit obscura, & confusa, aut etiam simpliciter tantum apprehensiuam, prout citra dubium esse potest. Quod est absurdum. Præterquam quod adæquatio ad comprehensionem requisita formaliter non principij, & obiecti, sed cognitionis, & obiecti est, ut satis est notum ex se, & ex dictis.

117 Secundo rogabit quispiam, an sit necesse, ut comprehendatur obiectum, quod eadem omnino cognitione, qua tangitur illud, tangantur etiam vi eius cætera, quæ ad illud pertinent, & debent tangi iuxta doctrinam statutam prop. 1. Afirmat Soar. supra, cæterique Doctores communiter id ipsum videntur supponere. Sed mihi non parum videtur probabile, posse per duas, aut plures cognitiones præstari id, quod præstari potest per vnã in ordine ad percipiendum, atque adeò etiam comprehendendum obiectum. Existimo enim, quando plura sunt cognoscenda, æquè clarè, certò, & perspicaciter, & vniuersim æquè perfecte posse illa per plures, atque per vnicam cognitionem notificari; ita, quod perfectio aggregati cognitionum tendentium simul in plura obiecta æquivalenter saltem tanta esse possit, quanta potest esse perfectio vnius obiecti eadem complectentis. Vnde censeo, casu, quod obiectum cognoscatur per vnã cognitionem suæ intrinsecæ cognoscibilitati ex modo tendendi adæquatam, vi cuius determinetur intellectus ad cognoscendum per aliam cætera extrinsecam, quæ ad illud pertinent, fore, ut per has duas cognitiones non minus tale obiectum comprehendatur, quam, si per vnã id totum fieret. Hoc solum discriminis erit: quod si per vnã id præstetur; ea intrinsecè erit comprehensio obiecti: si verò per duas, cognitio obiecti alteram extrinsecorum inferens extrinsecè ab eius consortio euadet obiecti comprehensio.

118 Ex dictis ad extremum colligi potest, qualis debeat esse amor, qui comparatione obiecti, cuius est amor, comprehensiuus dici possit. Erit enim ille, qui adæquet amabilitatem obiecti; sicut cognitio comprehensiuus est, quæ obiecti cognoscibilitatem adæquat, uti explicuimus. De quo plura in tract. de Volunt. Videatur interrim Ruiz tom. de Volunt. disp. 3. sec. 4.

QUÆSTIO VII.

Virum Deus non solum intellectu creato, sed oculis etiam corporeis videri possit.

119 Deum oculis corporeis esse visibilem fingebant Gentiles, teste Athanasio in orat. contra idola, & Cypriano lib. de idolorum vanitate. Hæretici etiam Anthropomorphitæ, cum putarent, Deum esse corporeum, visibilem quoque oculis corporeis faciebant, apud Epiphani. hæres. 70. & Prateol. lib. 1. hæres. 50. Item Ariani quidam, in quibus Maximinus, Filium Dei, quem

quem esse verum Deum differebantur, oculis corporalibus videri posse, sicque de facto visum fuisse à Patribus veteris testamenti, asserunt; ut videre est in August. lib. 3. contra Maximinum cap. 26. & lib. 2. de Trinit. cap. 8. & epist. 111. 174. & 178. Athanas. in disp. cum Ario in Concil. Nicæno, & Greg. Nazianz. in tract. de fide non longè à fine; nisi potius hic tract. sit Gregorij Nyfeni, ut coniectat P. Valent. 1. p. q. 12. art. 1. punc. 8. Eundem errorem ante Arianos tenuerunt alij, quos refert, & refutat Iræneus lib. 4. cap. 37. Tenuit etiam Nouatus in lib. de Trinit. qui falso adscribitur Tertulliano, cum sit Nouati, teste Hieron. 2. contra Rufinum. Tenuit nouissimè Vorstius Calvinista pag. 237. Denique Celsus per calumniam attribuebat Catholicis, quod sperarent, se Deum oculis corporeis visuros, ut refert Origen. lib. 7. contra ipsum Celsum. Tandem (quod mirabilis est) S. Aug. hanc eandem questionem tractans, dubius de re videtur manere; imo in eam partem propendere, quæ affirmat, Deum oculis corporis videri posse, de factoque videndum esse à Beatis. In qua eadem dubitatione, & inquisitione adhuc remanere Aug. ep. 111. putauit Vazq. 1. p. disp. 40. cap. 1. Oppositum tamen contra Vazq. putat Arrub. disp. 18. cap. 1. nempe Aug. in ea epistola firmum iam in veritate docere, nequaquam oculis corporis posse videri Deum. Quod tradit etiam satis clare tom. 2. epist. 6. ad Italicam. Nec non epist. 112. & lib. 1. de Trinit. cap. 6. & lib. 2. cap. 8. & lib. 8. de Genes. ad lit. cap. 27.

120

Est itaque certa sententia Catholicorum omnium, Deum oculis corporeis videri non posse. Pro qua stant imprimis sancti Patres Iræneus, Athanas. Naz. Orig. Hiero. Amb. & alij citati à Salas 1. 2. tract. 2. disp. 5. sec. 1. ab alijsque mox referendis. Deinde Scholastici cum S. Th. 1. p. q. 12. art. 3. Caiet. Bann. Zumel. Mol. Valen. & Fasol. Tum Vazq. & Arrub. supra. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 6. Gran. tract. 3. disp. 1. Herig. disp. 43. Trigos. 1. p. q. 7. art. 1. dub. 8. Becan. cap. 8. q. 6. Smising. tom. 1. tract. 2. disp. 6. q. 3. Alarc. tract. 1. disp. 1. cap. 3. Tan. disp. 2. q. 6. dub. 1. Mærac. tom. 1. tract. 2. disp. 10. Martin. 1. p. disp. 7. sec. 1. Amicus disp. 9. sec. 3. Recapit. lib. 6. q. 10. & alij communiter.

Propositio 1.

121

Deus oculis corporeis naturaliter videri non potest.

Hæc propositio certa secundum fidem est, ut sentiunt communiter Theologi, Continetur enim ex communi Patrum, aliorumque expositorum consensu in illis Scripturæ locis, quibus Deus inuisibilis prædicatur; quæ ut minimum de visione naturali oculorum veniunt intelligenda. 1. ad Tim. 1. *Rex immortalis, & inuisibilis.* & cap. 6. *Quem nullus hominum vidit; sed nec videre potest.* 1. ad Corint. 2. *Oculus non vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus ijs, qui diligunt illum.* In quibus Deus ipse à Beatis possidendus potissimum censendus est. Ea etiam, quæ de Deo ex creaturis in hac vitâ cognoscere possumus, inuisibilem dicuntur ad Rom. 1. Denique Ioan. cap. 1. & in sua 1. epist. cap. etiam 1. dicit, *Deum nemo vidit unquam.* Fundatur insuper eadem veritas in alio fidei dogmate, quo docemur, Deum esse incor-

porum; de quo egimus supra disp. 11. q. 2. Quia in idem recidit, esse Deum incorporeum, & oculis naturaliter videri non posse; quandoquidem manifestissimum est, nihil, quod non sit corporeum, naturaliter videri posse. Id quod significat se videtur Moyles Deut. 4. dicens ad Populum. *Vocem verborum eius audistis, & formam penitus non vidistis.* Sic etiam dixit Paulus ad Heb. 11. de Moyse. *Inuisibilem tanquam videns sustinuit.* Et ad Colos. 3. *Qui est imago Dei inuisibilis.*

Deinde probari potest propositio auctoritate Patrum, quos n. præced. commemorauimus. Qui dum negant, Deum posse videri corporeis oculis, ut minimum de visione naturali loquuntur. Pro eadem steterunt Sapientes ethnici, Trismegistus in Pimandro cap. 7. Antisthenes apud Theod. lib. 1. contra Græcos, Numenius apud Euseb. lib. 11. de Præparat. cap. 15. & Proclus lib. defensionis fabulosa: theologiæ cap. 21. Ratio autem euidens propositionis est. Quia obiectum naturale oculorum dumtaxat est color, & lux, ut experientiâ compertum est. Nullum ergo aliud obiectum, nedum substantia Dei, potest naturaliter ab eis videri.

Propositio 2.

Neque supernaturaliter fieri vllâ ratione potest, ut Deus oculis corporalibus videatur.

Hanc etiam propositionem sentent Valen. & Arrub. esse de fide, Soar. autem proximè ad fidem accedere, Vazq. etsi expressè non sit definita, adeo tamen efficaciter demonstrari, ut oppositum sit manifestus error. Tameñ Ripalda in manuscriptis de Visione temeritatis dumtaxat censet oppositum dampnandum: quod etiam cõfset Recapit. lib. 6. de Deo q. 10. n. 6. Probat autem primò eisdem testimonijs Scripturæ, & Patrum, quibus præcedens. Dum enim in eis absolute, & sine limitatione negatur, Deum oculis corporeis videri posse, non est, cur illa limitentur ad solam visionem naturalem. Specialem tamen vim videtur facere Paulus, cum Deum eodem tenore verborum, & consequenter eodem sensu appellat *immortalem*, atque *inuisibilem*: quasi non minùs repugnet, oculis videri Deum, quàm mori; uti ad hunc locum Aug. epist. 111. notauit.

Multi ex commemoratis Auctoribus existimant, ratione etiam naturali demonstrari propositionem. Sed ego in nullo reperio illam demonstratam; nec puto, posse eam demonstrari euidenter; tameñ satis probabiliter probari possit. Ratio communis, qua vtuntur omnes ad eam probandam, seu demonstrandam ad hunc demum syllogismum reducitur; tameñ à varijs variè exponatur, & explicetur. Nullâ potentia ferri potest adhuc diuinitus extra suum obiectum adæquatum. Sed Deus est extra obiectum adæquatum visus corporei. Ergo Deus ne diuinitus quidem potest videri visu corporeo. Maior bifariam potest, & solet accipi: nempe de obiecto a quo solùm naturali; aut de obiecto adæquato includente etiam supernaturale, seu quod diuinitus à potentia potest attingi. Si sumatur hoc posteriori modo, euidens est: cum sit idem esse extra obiectum adæquatum in hoc sensu, & non posse neque diuinitus per potentiam attingi; sed restat difficultas superanda in minori: quia

quia nondum constat euidenter, esse Deum extra obiectum adæquatum etiam supernaturale visus corporei. Si autem maior accipiatur priori modo, minor quidem euidenter est; cum constet, obiectum adæquatum naturale visus corporei corporeum etiam esse; qualis Deus non est: sed remanet maior ipsa difficilis: quia ex eo, quod aliquid nullo modo à potentia naturaliter operante possit attingi, non sit euidenter, nec posse illud ab illà rangi supernaturaliter eleuari.

125 Dicunt aliqui, quoties potentia cognoscitiua aliquo saltem modo imperfecto non fertur naturaliter in aliquod obiectum, argumento esse, ita tale obiectum à tali potentia esse alienum, vt ne supernaturaliter quidem ad illud perfecte attingendum eleuari possit. Ob id enim à contrario censetur intellectus creatus ad Deum intuitiue videndum posse eleuari: quia naturaliter aliquo modo potest Deum ipsum cognoscere. Constat autem, visum corporeum ne imperfecte quidem posse aliquo actu naturali versari circa Deum. Benè. Sed totum hoc merè est coniecturale, si lumen fidei prorsus secludas, vt dicebam q. 1. n. 16. & seqq. Addit Herice supra n. 31. euidenter esse potentias ita cum suis obiectis proportionari, vt quò potentia est minus perfecta, eò minus potestatem habeat sphaeram obiectorum. Vnde infert, potentiam materialem, quæ longè imperfectior est intellectu, ad Deum obiectum nobilissimum ne eleuatam quidem posse pertinere. Posset enim consequenter ad cætera ignobiliora. Quo fieret, vt sphaera obiectorum eius tam latè, quam sphaera obiectorum intellectus, extenderetur contra suppositum principium. Cæterum principium, quod assumit Herice, vt summum est euidenter experimentaliter euidentia, loquendo de obiectis naturalibus: nam de his solum nouimus experientia, habere magis contractam sphaeram relatè ad potentiam imperfectiorem. Loquendo tamen absolute, non est, cur necessario potentia minus perfecta sit prorsus inepta ad attingenda tot obiecta, quot potest attingere magis perfecta; sat erit, quod attingat eadem minus perfecte. Deinde ego non video huius consequentia euidentiam. Potentia potest Deum attingere. Ergo & cætera cuncta obiecta ignobiliora Deo. Visus enim attingit lucem, & nequit attingere infinita alia accidentia ignobiliora luce. Quamquam ergo diceretur visus corporeus posse supernaturaliter attingere Deum; non continuo sequeretur dicendum, tam latè patere sphaeram obiectorum visus corporei, quam sphaeram intellectus, vt argumentatur Herice.

126 Dicunt præterea alij, ex prædicato corporei, & materialis omnino repugnare visui, videre Deum: quia visio spiritualis neque in potentia materiali recipi, neque ei vt proprius actus conuenire vilo pacto potest. Per visionem verò quia obiectum spirituale à potentia materiali non est cognoscibile; necdum per actum materialem; tum quia obiectum indiuisibile, quale est spiritus; per actum extensum, & diuisibile, qualis est materialis, nequit representari, saltem vt est in se: appareret enim extensum, & diuisibile, cum sit in se indiuisibile, & inextensum. Verùm neque hæc excedunt probabilitatem: quia non est improbabile, actum spirituales posse diuinitus afficere potentiam materialem, & in eà recipi: nec est improbabile, à potentia mate-

riali, & per actum corporeum obiectum spirituale diuinitus attingi posse; imò &, vt in se est, cognosci, sue representari. Neque est, cur obiectum spirituale, & indiuisibile per actum materialem, & diuisibile nequeat saltem diuinitus, vt est in se, representari, ita, vt indiuisibile appareat; quandoquidem vice versà obiectum materiale, & extensum per actum spirituales, & inextensum, vt est in se, representatur, & diuisibile apparet.

127 Quæ cum ita sint, conficitur, propositionem nostram, stando in principijs naturæ, eà potissimum ratione venire probandam probabiliter, qua similes controuersias communiter definire solemus, in hunc modum. Oculi corporei nullam virtutem vel initialem, seu inchoatam, habent ad videndum Deum. Ergo nec diuinitus possunt ad id eleuari. Consequentia est certa: quia prorsus repugnat, oculos Deum videre, sine vllà potentia inchoatà, aut obedienti ad illum videndum. Antecedens autem probatur. Quia, cum nullum vel minimum indicium sit ad tribuendam oculis talem virtutem, aut potentiam, absolute est eis deneganda. Quæ sanè probatio probabilis dumtaxat est, vt suo loco ostendo; tamen hic eò sit vrgentior, quò remotiores videntur oculi secundum ea, quæ de eis noscimus, ad tam sublimem actum. Atque in hunc sensum accipio rationem, quam ad probandam propositionem tradunt communiter Doctores, vt eam accipit Valen. supra pun. 8. Qui, cum dixisset, implicare contradictionem, quod visus, & aliæ potentia sensitua Deum attingant, supposito, quod non habeant pro obiecto nisi rem corpoream; consequenter, & benè, meo quidem iudice, subiunxit, non satis constare, an implicet contradictionem potentia aliqua sensitua corporea valens saltem diuinitus percipere obiectum spirituale; atque adeo ipsum Deum. Maximè, cum Aug. lib. 25. de Ciuit. cap. 29. & epist. 111. subdubitauerit, an ab oculo saltem glorificato possit Deus videri. Quamuis Soar. & cum eo Herice, & alij inutile, & chymericum censeant, talem potentiam sensitua possibilem excogitare. Eamque impossibile esse, ostendere conatur Recupit. lib. 6. q. 12. Probatio tamen, quam adducit, longè à demonstratione videtur abesse: sat fuerit, eam esse probabilem, vt patebit consideranti. Præsertim cum oppositum probabiliter defendant alij. E quibus est Arriag. disp. 5. de Anim. sect. 2. & 1. p. disp. 6. sect. 1.

128 Tam, quæ contra statutam propositionem opponi solent diluamus. Primò, opponitur illud Iob. 19. *In carne meâ videbo Deum. Et oculi mei conspiciuri sunt.* Respondeo tamen, hæc verba vel intelligi de visione intellectuali oculis mentis concepta, qualiter intellectus in Scripturâ appellari solet, iuxta illud ad Ephes. 1. *Det vobis spiritum sapientia, & reuelationis in agnitione eius, illuminatos oculos cordis vestri.* Quo sensu ea intellexerunt Aug. lib. 22. de Ciuit. cap. 29. & S. Th. 1. p. q. 12. art. 3. ad 1. Et sensus est, in carne meâ post resurrectionem oculis mentis videbo Deum, Vel si de oculis corporeis loquitur Iob, vt alij Interpretes exponunt, Deum accipit pro Verbo incarnato, cuius humanitatem visurum se post resurrectionem sperat. Quò respectu videtur Ecclesia, dum ad verba Iob addit illa, *Saluatorem meum*, quæ non habentur in Vulgatâ.

129 Secundò opponitur illud etiam Job cap. 42. *Auditu auris audiui te; nunc autem oculus meus videt te.* Quod tamen bifariam etiam solet exponi. Primò de providentià; vt sensus sit. Multa audieram de tuà providentià Deus; sed iam, recuperatis bonis, quæ amisseram, ita illam experior, vt quasi oculis video. Secundò de cognitione Dei acquisitâ à Job per ærumnas. Et sensus est. Cognitione, quam de te habebam, ab eà, quàm per labores comparavi, tantum differt, quantum à visu differt auditus, Consulto D. Greg. & S. Th. ad eum locum.

130 Tertiò obijcitur. Potentia visiva, sicut & alia quævis creatura, ratione potentia obedientialis, qua subdita est Deo, elevari potest ad producendum, & recipiendum quemvis effectum, quantumvis supernaturalem, & superiorem ipsâ. Ergo & ad producendam, & recipiendam visionem Dei; atque adeò etiam ad Deum videndum per visionem in se receptam. Respondeo primò, falsam esse apud plures, & apud me sententiam illam, quæ in qualibet creaturâ agnoscit virtutem obedientialem ad producendum, aut etiam recipiendum quemvis effectum. De quo suo loco. Vnde nego, potentiam visivam posse elevari ad producendam, ac recipiendam visionem Dei. Sed hoc admissio iuxta eam sententiam, respondeo secundò negando, inde sequi, posse potentiam visivam elevari ad videndum Deum. Quia videre plus dicit, quàm producere, & recipere utrunque visionem; nempe producere, recipere, ac sibi unire visionem vitali quodam modo vt potentiam vitalem exercendam circa obiectum per visionem, tanquam per actum proprium. Certum est enim visionem Dei receptam in lapide, & ab eo vt Dei instrumento productam non eo ipso reddi turam lapidem videntem Deum. Quia aliud est potentia obedientialis ad efficiendam, & recipiendam emortuo quodam modo visionem; aliud potentia obedientialis ad vitaliter per visionem percipiendum obiectum; quæ quidem suapte naturâ non cuius subiecto, aut principio sui representat illud, sed ei dumtaxat, cuius actus vitalis est. Igitur, admissa iuxta sententiam illam probabilem priori virtute inchoatâ, seu obedientiali in potentia visivâ, omninò neganda est posterior. Respondeo tertiò, in meâ sententiâ, qui existimo, omnem cognitionem ex suo conceptu esse actum potentia cognoscentis ei sine interiecta unione per se ipsum instar cuiusdam modi affixum, etiam admittatur sententia illa de virtute obedientiali cuiuslibet entis ad causandum quodlibet, adhuc negandam esse potentia visivæ potentiam obedientialem ad causandam visionem Dei, quæ sit visio etiam ipsius potentia visivæ tanquam subiecti; quia talis visio ex suo conceptu prorsus est chymarica, & impossibilis eo ipso, quod potentia visiva ne obedientialem quidem potentiam ad Deum videndum habet.

131 Denique potest obijci. Claritas corporum beatorum est supernaturalis, atque adeò non visibilis naturaliter corporeis oculis; à quibus tamen citra dubium, dum simus in Patria, videnda est. Igitur oculi ad videndum aliquid elevari possunt, quod naturaliter videre nequeunt. Quidni igitur poterunt etiam ad Deum videndum elevari? Respondeo primò, multos putare claritatem beatorum corporum non fore supernaturalem quoad substantiam, atque ita per visionem naturalem videndam fore. Quo cessat obiectio,

Videatur Soar. tom. 2. in 3. p. disp. 48. sec. 2. Respondeo secundò, admissâ supernaturalitate dicte claritatis, & indigentia elevationis oculorum ad eam videndam, non inde inferri posse quoque oculos elevari ad videndum Deum: quia ad hanc elevationem, ne minimum quidem inditium est, habere eos potentiam obedientialem; quam tamen ad illam habere, ex multis constat. Primò; quia constat, eos de factò visuros esse eam claritatem. Secundò; quia illam naturaliter fortasse videre poterunt saltem actu obscuro, & confuso non discernente eam à luce naturali, vt docet Ripalda disp. 44. de ente supern. sec. 10. Tertiò; quia color, ad quem videndum illa iuvabit, naturalis erit, & naturaliter visibilis. Quæ omnia argumento sunt, habere oculos potentiam inchoatam, qua ad perfectissimam visionem talis claritatis possint euehi, si huiusmodi visio in illis naturalis esse non potest. De quo plura Ripal. loco citato.

QVAESTIO VIII.

Verum intellectus creatus propria, & naturali virtute possit videre Deum.

SUPposito, quod intellectus creatus intuitivè potest videre Deum, vt statimus q. 1. querimus nunc, an per solas vires naturales id possit: vel per supernaturales potius ei accrescentes ex speciali auxilio Dei. Philosophi quidam & latonici dixerunt, Deum per vires naturales intellectus humani cognosci posse, vt est in se, vt referunt Nazian. orat. 4. & Nizet. Peius errarunt Anomæi, sic vocati, quasi sine æqualitate, quod negarent æqualitatem Filij cum Patre. Quorum capita fuerunt Aetius, & Eunomius, vt refert noster Gualterus in Chronol. sæculo 4. column. 300. Dicebant enim, posse hominem etiam in hac vitâ comprehensivè videre Deum. Contra, quos, vt supra q. 1. meminimus, late differunt S. Ioan. Chryost. in homilijs de incomprehensibili Dei naturâ, & alij Patres. Deinde Bernardi homines natione Germani, professione monachi, dicti etiam Fratricelli, seu Fratres de paupe vitâ, vel Bisochi; & Beguina femina nationis etiam Germaniæ in societate viuentes, sed nullo expresso voto obstrictæ inter alios errores, quos habuerunt, & referuntur in Clementinâ *Ad nostrum* de hæreticis, dicebant, *Quod qualibet intellectus naturalis natura in se ipsâ naturaliter est beatus; quodque anima non indiget lumine gloria ipsam elevante ad videndum Deum, & eo beate fruendum.* Verba sunt ipsius Clementinæ. Putabant itaque, intellectum creatum proprijs, & naturalibus viribus posse videre Deum clarè, sicuti est.

Huic errori videtur suffragari Duran. in 4. dist. 49. q. 2. n. 24. dum ait, intellectum de se aptum esse ad videndum Deum clarè, remotis impedimentis, absque vllâ additâ supernaturali virtute. Quocirca Valen. 1. p. q. 12. art. 4. pun. 3. Banno. art. 5. dub. 3. Zumel q. 2. Vazq. disp. 41. cap. 2. & alij sententiam eius erroris notant; tamen eam benignè interpretentur Moli. ibidem disp. 1. Fasol. in comm. art. n. 3. & Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 8. n. 3. Videatur Herice disp. 44. cap. 2. vbi late examinans mentem Durandi iudicat, eum reverè errasse in fide. Huc etiam aduocari solet scot. quod